

Justitieutskottets betänkande

2021/22:JuU8

Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i brottsbalken och lagen om kontaktförbud. Förslagen innebär att straffen skärps för fridskränkingsbrott och överträdelse av kontaktförbud, att förtalsbrott ska kunna ingå som ett led i fridskränkingsbrotten och olaga förföljelse, att utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd och att det s.k. väsentlighetskravet för kontaktförbud avseende en gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Utskottet föreslår också fyra tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Enligt utskottet bör maximistraffet för fridskränkingsbrotten höjas. Vidare bör regeringen tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av lagen om kontaktförbud. Utredningen ska överväga och lämna förslag på hur kontaktförbud ska kunna meddelas vid fler situationer än i dag. Utredningen ska även lämna förslag på hur elektronisk övervakning av kontaktförbud ska användas oftare, och särskilt vid våld i nära relationer. Slutligen bör utredningen komma med förslag på hur särskilt utvidgat kontaktförbud ska användas oftare och hur det geografiska området för denna typ av kontaktförbud tydligare än i dag ska kunna omfatta ett större område, såsom en kommun. När det gäller dessa tillkännagivanden finns tre reservationer (S, V, MP), (S, V, MP) och (S, MP).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns totalt 16 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer.

Cirka 30 yrkanden i följdmotioner.

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer	9
Kontrollerande beteende	25
Obligatorisk häktning	27
Vistelseförbud	28
Personlarm	30
Nationellt centrum mot stalkning	32
Reservationer	33
1. Fridskränkningssbrotten, olaga förföljelse och förtal, punkt 1 (V)	33
2. Straffen för allvarliga brott mot person, punkt 3 (SD)	33
3. Straffet för grov fridskränkning, punkt 4 (S, V, MP)	34
4. Straffet för olaga förföljelse, punkt 5 (M, KD)	35
5. Straffet för överträdelse av kontaktförbud, punkt 6 (KD)	35
6. Straffet för överträdelse av kontaktförbud, punkt 6 (L)	36
7. Brott som kan ingå som led i fridskränkningssbrotten, punkt 7 (L)	36
8. Brott som kan ingå som led i olaga förföljelse, punkt 8 (KD, L)	37
9. Olaga förföljelse av flera familjemedlemmar, punkt 9 (M, KD, L)	38
10. Elektronisk övervakning av kontaktförbud, punkt 10 (S, V, MP)	38
11. Utökat geografiskt område för kontaktförbud, punkt 11 (S, MP)	39
12. Kontrollerande beteende, punkt 13 (M, C, V, KD, L)	40
13. Obligatorisk häktning, punkt 14 (M, SD, KD)	41
14. Vistelseförbud, punkt 15 (M, C, KD, L)	41
15. Personlarm, punkt 16 (M, KD, L)	42
16. Nationellt centrum mot stalkning, punkt 17 (M)	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	44
Propositionen	44
Följdmotionerna	44
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	46
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	50
<i>Bilaga 3</i>	
Reservantens lagförslag	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer

1. Fridskränkningarna, olaga förföljelse och förtal

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:217 punkt 1 och avslår motion

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:217 punkt 2.

3. Straffen för allvarliga brott mot person

Riksdagen avslår motion

2021/22:1038 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 2 (SD)

4. Straffet för grov fridskränkning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1,

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4,

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 33 och

avslår motionerna

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 36.

Reservation 3 (S, V, MP)

5. Straffet för olaga förföljelse

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation 4 (M, KD)

6. Straffet för överträdelse av kontaktförbud

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2,
2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3,
2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 7
och 8,
2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6 och
2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 37.

Reservation 5 (KD)

Reservation 6 (L)

7. Brott som kan ingå som led i fridskränkningensbrotten

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 7 (L)

8. Brott som kan ingå som led i olaga förföljelse

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9.

Reservation 8 (KD, L)

9. Olaga förföljelse av flera familjemedlemmar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 9 (M, KD, L)

10. Elektronisk övervakning av kontaktförbud

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om elektronisk övervakning av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4,

2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2,

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 23,

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 64,

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 38.

Reservation 10 (S, V, MP)

11. Utökad geografiskt område för kontaktförbud

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om särskilt utvidgat kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2,
 2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4,
 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och
 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Reservation 11 (S, MP)

12. Översyn av lagen om kontaktförbud

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av lagen om kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2,
 2021/22:1038 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
 2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3,
 2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 6,
 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,
 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 26,
 2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 67 och
 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 9 och 10.

Kontrollerande beteende

13. Kontrollerande beteende

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 4,
 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,
 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 27,
 2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 68 och
 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 14.

Reservation 12 (M, C, V, KD, L)

Obligatorisk häktning

14. Obligatorisk häktning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1,
 2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och
 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 13 (M, SD, KD)

Vistelseförbud

15. Vistelseförbud

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och
 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.

*Reservation 14 (M, C, KD, L)**Personlarm***16. Personlarm**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 8 och

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35.

Reservation 15 (M, KD, L)

*Nationellt centrum mot stalkning***17. Nationellt centrum mot stalkning**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 och

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 16 (M)

Stockholm den 11 november 2021

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Tobias Andersson (SD), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD), Malin Björk (C) och Gudrun Nordborg (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2020/21:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer. I propositionen föreslår regeringen skärpt minimistraff för grov fridskränkning, grov kvinnofrids-kränkning och överträdelse av kontaktförbud. Därtill ska mindre allvarliga överträdelser av kontaktförbud inte längre vara fria från straff utan i stället straffas med böter.

Regeringen föreslår även att förtalsbrott ska kunna ingå som ett led i fridskränkingsbrotten och olaga förföljelse. Vidare ska ett utvidgat kontaktförbud kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd och det s.k. väsentlighetskravet för kontaktförbud avseende en gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I betänkandet behandlar utskottet även sex motioner som har väckts med anledning av propositionen och ca 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har gjort flera tillkännagivanden till regeringen i frågor som behandlas i detta ärende. När det gäller straffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning har riksdagen tillkännagett för regeringen att minimistraffet bör höjas till fängelse i ett år (bet. 2020/21:JuU24 punkt 2, rskr. 2020/21:344).

Vidare har riksdagen, i fråga om kontaktförbud, tillkännagett för regeringen

- att ett utvidgat kontaktförbud med elektronisk övervakning ska kunna beslutas som en förstahandsåtgärd (bet. 2017/18:JuU25 punkt 4, rskr. 2017/18:225)
- att straffen för överträdelser av kontaktförbud ska skärpas (bet. 2018/19:JuU14 punkt 39, rskr. 2018/19:182)
- att elektronisk övervakning av kontaktförbud ska användas oftare (bet. 2020/21:JuU27 punkt 29, rskr. 2020/21:345).

Utskottets överväganden

Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om skärpta straff för fridskränkingsbrott och överträdelse av kontaktförbud, att förtalsbrott ska kunna ingå som ett led i fridskränkingsbrotten och olaga förföljelse, att utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd och att det s.k. väsentlighetskravet för kontaktförbud avseende en gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort.

Riksdagen gör med anledning av motionsyrkanden även fyra tillkännagivanden till regeringen. Tillkännagivandena rör frågor om höjt maximistraff för fridskränkingsbrotten, elektronisk övervakning av kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och en översyn av lagen om kontaktförbud.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att förtalsbrott inte ska ingå som ett led i fridskränkingsbrotten och skärpt straff för överträdelse av kontaktförbud.

Jämför reservation 1 (V), 2 (SD), 3 (S, V, MP), 4 (M, KD), 5 (KD), 6 (L), 7 (L), 8 (KD, L), 9 (M, KD, L), 10 (S, V, MP) och 11 (S, MP).

Gällande rätt

Fridskränkingsbrotten

Enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken döms den som begår brottsliga gärningar enligt 3 kap. brottsbalken (brott mot liv och hälsa), 4 kap. brottsbalken (brott mot frihet och frid), 6 kap. brottsbalken (sexuallbrott) eller 12 kap. brottsbalken (skadegörelsebrott) eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år.

Om gärningar som anges i första stycket har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

En förutsättning för att brottet ska bedömas som grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning (fridskränkingsbrott) är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Däremot var inte avsikten att grövre brott, såsom grov misshandel eller grövre sexualbrott, skulle ingå eftersom straffskalan generellt sett är strängare för sådana brott än för fridskränkingsbrottet. Domstolen ska således döma särskilt för grövre brott.

Vid införandet av fridskränkingsbrotten motiverades detta av behovet att ytterligare understryka allvaret i brottslighet som riktar sig mot personer i nära relationer och som präglas av att den sammantaget är ägnad att systematiskt kränka den utsatta personen. Genom en strängare straffskala än vad som gäller för de enskilda brotten skulle en generell höjning av straffvärdet åstadkommas för sådana var för sig relativt lindriga gärningar. En utgångspunkt var att brotten skulle omfatta sådana gärningar som typiskt sett utgör ett direkt angrepp på den personliga integriteten. Minimistraflet för fridskränkingsbrotten var inledningsvis sex månader, men detta höjdes till nio månader den 1 juli 2013.

Olaga förföljelse

Straffbestämmelsen om olaga förföljelse i 4 kap. 4 b § brottsbalken föreskriver straffansvar för förföljelse som består i upprepade gärningar mot en och samma person. Brottet är utformat med fridskränkingsbrotten som förebild men är inte begränsat till närstående förhållanden och innebär inte något krav på att gärningarna ska ha varit ägnade att allvarligt skada målsägandens självkänsla. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att straffansvaret som utgångspunkt bör omfatta sådana brottstyper som typiskt sett ingår i ett förföljelsebeteende och som enligt praxis leder till förhållandevis lindriga påföljder även om brotten begåtts upprepat och systematiskt mot en och samma person (prop. 2010/11:45 s. 68). Olaga förföljelse omfattar bl.a. gärningar som utgör misshandel av normalgraden, olaga tvång som inte är grovt, olaga hot som inte är grovt, hemfridsbrott, olaga intrång och ofredande. Straffet för olaga förföljelse är fängelse i högst fyra år.

Förtal och grovt förtal

Ärekränkingsbrotten består av brotten förtal, grovt förtal och förolämpning. För förtal döms den som utpekar någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning (5 kap. 1 § brottsbalken). Om ett brott som avses i 1 § är grovt ska gärningspersonen dömas för grovt förtal. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen eller annars var ägnad att medföra allvarlig skada (5 kap. 2 §). För förolämpning döms den som, i annat fall än som avses i 5 kap. 1 eller 2 §, riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan och gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet (5 kap. 3 §). I samma bestämmelse finns en särskild straffskala för det fall brottet är att bedöma som grovt.

Ärekränkingsbrotten är som utgångspunkt s.k. målsägandebrott (se 5 kap. 5 § brottsbalken). Det innebär att målsäganden är hänvisad till att väcka åtal (s.k. enskilt åtal). Detta gäller dock inte om målsäganden är under 18 år eller om målsäganden angett brottet till åtal och åtal anses påkallat från allmän synpunkt. I sådana fall har åklagaren möjlighet att väcka åtal (s.k. allmänt åtal). Allmänt åtal bör ofta kunna anses påkallat från allmän synpunkt när det finns ett klart samhällsintresse i att brottet beivras. Ett sådant samhällsintresse kan finnas om en brottstyp tar sig särskilt grova uttryck eller får en stor utbredning i samhället. Det kan t.ex. röra sig om ärekränkingsbrott som begås via internet eller på andra sätt som får en stor spridning bland allmänheten. Allmänt åtal bör också ofta anses vara påkallat ur allmän synpunkt när det finns starka skäl med hänsyn till målsäganden att det allmänna medverkar. Det förhållandet att brottet har riktat sig mot en ung person kan ha betydelse (prop. 2013/14:47 s. 38).

År 2014 utvidgades möjligheten till allmänt åtal något genom att ett krav på att det skulle finnas särskilda skäl för åtal togs bort.

I samband med att fridskränkingsbrotten infördes kom frågan upp om även ärekränkingsbrotten borde omfattas. Det ansågs dock inte finnas skäl till det eftersom ärekränkingsbrotten i princip kräver att målsäganden anger brottet till åtal och att åtal av särskilda skäl ska anses påkallat ur allmän synpunkt. Den praktiska nyttan ansågs därför starkt kunna ifrågasättas (prop. 1997/98:55 s. 79–80). Samma bedömning gjordes vid införandet av brottet olaga förföljelse (prop. 2010/11:45 s. 70–71). Vid ändringen av fridskränkingsbestämmelsen 2013 var frågan om ärekränkingsbrotten återigen uppe. I förarbetena hänvisades på nytt till de tidigare bedömningarna (prop. 2012/13:108 s. 15).

Lagen om kontaktförbud

Bestämmelserna om kontaktförbud finns i lagen (1988:688) om kontaktförbud. Ett kontaktförbud innebär ett förbud för en person att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person och får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera den som förbudet avses skydda. Vid bedömningen av om det finns en sådan risk ska det särskilt beaktas om den mot vilken förbudet avses gälla har begått brott mot någon persons liv, hälsa, frihet eller frid. Ett kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud uppväger det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla. Kontakter som med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogade är undantagna från förbudet (1 §).

Kontaktförbud avseende en gemensam bostad

Ett kontaktförbud får avse förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan, om det på grund av särskilda omständigheter finns risk

för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid. Kontaktförbud avseende en gemensam bostad får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger väsentligt tyngre än det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla, och den som förbudet avses skydda förbinder sig att medverka till att den mot vilken förbudet avses gälla i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter (1 a §).

Utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud

Ett kontaktförbud får, om det kan antas att ett kontaktförbud enligt 1 § inte är tillräckligt, utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud). Ett beslut om utvidgat kontaktförbud ska förenas med villkor om elektronisk övervakning, om den mot vilken förbudet avses gälla har överträtt ett kontaktförbud och det inte finns särskilda skäl mot det (2 § första stycket).

Den som har överträtt ett utvidgat kontaktförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område än som följer av första stycket (särskilt utvidgat kontaktförbud). Ett särskilt utvidgat kontaktförbud får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Det får inte avse ett större område än vad som är nödvändigt.

Ett särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger väsentligt tyngre än den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses att gälla.

Ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud ska förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Straffansvar

Den som bryter mot ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning döms för överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning till fängelse i högst två år. Den som i övrigt bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktförbud till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar (24 §).

Propositionen

Straffet för fridskränkingsbrotten skärps

I propositionen föreslås att straffminimum för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år.

Regeringen konstaterar att införandet av fridskränkingsbrotten motiverades av behovet att ytterligare understryka allvaret i brottslighet som riktar sig mot personer i nära relationer och som präglas av att den sammantaget är ägnad att systematiskt kränka den utsatta personen. Genom en

strängare straffskala än vad som gäller för de enskilda brotten skulle en generell höjning av straffvärdet åstadkommas för sådana gärningar som var för sig är relativt lindriga.

Regeringen konstaterar att det därefter har genomförts en rad reformer i syfte att förstärka det straffrättsliga skyddet mot olika typer av brott. Exempelvis har mer än 15 minimistraff skärpts i brottsbalken. Det handlar bl.a. om grovt olaga hot, grovt barnpornografibrott, grov våldtäkt, grov våldtäkt mot barn och grov misshandel. Till detta kommer nya brott som har införts eller är på väg att införas, såsom barnnäktenskapsbrott, oaktsam våldtäkt, olaga integritetsintrång, uppmaning till självmord och barnfridsbrott, men även utvidgningar av befintliga brott, såsom olaga hot och ofredande. Det finns även pågående utredningar som ser över frågan om höjda straff för vissa brott, exempelvis i betänkandet Skärpta straff för brott i kriminella nätverk (SOU 2021:68).

Regeringen anser mot den bakgrunden, och med hänsyn till det faktum att våld i nära relationer alltså är ett påtagligt samhällsproblem, att det finns skäl att höja det nuvarande minimistrafte för fridskränkingsbrotten. Det skulle också bättre återspegla brottstypens allvar. En höjning av minimistrafte till fängelse i ett år leder också till att rättsintyg kan inhämtas utan samtycke från målsäganden. Regeringen noterar också att en höjning av minimistrafte medför att fler brott omfattas av den nya sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 18 c § offentlighets- och sekretesslagen som trädde i kraft den 1 augusti 2021. Denna bestämmelse ger möjlighet för socialtjänsten och hälso- och sjukvården att lämna uppgifter till Polismyndigheten i syfte att förebygga allvarligare brott mot närstående.

Förtal och grovt förtal ska omfattas av fridskränkingsbrotten och olaga förföljelse

I samband med att fridskränkingsbrotten infördes kom frågan upp om även ärekränkingsbrotten borde omfattas. Det ansågs dock inte finnas skäl till det, enligt vad som redogörs för ovan.

När frågan om att omfatta ärekränkingsbrotten tidigare har varit aktuell har förutsättningarna för allmänt åtal varit något strängare än vad som är fallet i dag. Därtill har användningen av internet och sociala medier ökat markant och förtal eller förolämpning kan användas som ett medel för att systematiskt trakassera eller kränka en närstående eller tidigare närstående person. Att ärekränkingsbrotten är sådana gärningar som typiskt sett kan ingå i en kränkning och utgöra ett direkt angrepp på den personliga integriteten måste också anses stå klart.

När ett förtalsbrott, som har angetts av målsäganden, är ett av de brott som ingår i en förundersökning avseende grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning borde det ofta kunna anses att ett åtal är påkallat från allmän synpunkt, eftersom det regelmässigt måste anses finnas starka skäl med hänsyn till målsäganden att det allmänna medverkar. Att förtalsbrotten utgör

mindre allvarlig brottslighet sett till straffskalan utgör inte heller något tungt vägande skäl mot att låta dessa brott omfattas. Redan i dag omfattas exempelvis ofredande och ringa misshandel. Själva tanken med konstruktionen av fridskränkingsbrotten är dessutom att omfatta lindrigare gärningar för att få upp straffvärdet för sådana gärningar när de har begåtts systematiskt mot en närstående.

Vad gäller olaga förföljelse föreskrivs straffansvar för förföljelse som består i upprepade gärningar mot en och samma person. Bestämmelsen syftar till att förstärka det straffrättsliga skyddet mot trakasserier och förföljelse. Förtal är en sådan typ av gärning som typiskt sett kan förekomma när någon förföljer eller trakasserar en annan person. Straffskalan är inte heller sådan att detta brott inte borde omfattas. Förtal och grovt förtal bör således även kunna ingå i brottet olaga förföljelse.

Utvidgat kontaktförbud med elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd

I propositionen föreslås att ett beslut om utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning även om den mot vilken förbudet avses gälla inte tidigare har överträtt ett kontaktförbud. Regeringen konstaterar att behovet av skydd är individuellt och måste bedömas i varje enskilt fall utifrån hotbilden mot skyddspersonen och hans eller hennes situation i övrigt. Redan den omständigheten att det anses finnas förutsättningar att meddela ett beslut om utvidgat kontaktförbud innebär således att skyddsbehovet har bedömts vara stort och regeringen menar därför att det finns skäl att införa den nu föreslagna ordningen.

Regeringen bedömer inte att den risk för bristande enhetlighet som Brottsförebyggande rådet och Åklagarmyndigheten har fört fram under remissförfarandet med anledning av förslaget ökar med anledning av detta. Den eventuella risken utgör inte heller i sig ett skäl för att avstå från att göra den föreslagna lagändringen. Däremot kan det enligt regeringen finnas anledning för Åklagarmyndigheten att följa upp tillämpningen av kontaktförbudslagstiftningen och vid behov arbeta med ytterligare riktlinjer för tillämpningen av den.

Straffet för överträdelse av kontaktförbud skärps

Regeringen föreslår att straffskalan för överträdelse av kontaktförbud utan elektronisk övervakning skärps från böter eller fängelse i högst ett år till fängelse i högst ett år och att ansvarsfrihetsregeln för ringa fall tas bort och ersätts med att straffet i ringa fall ska vara böter. Regeringen anför att straffskalan för ett brott ska stå i proportion till brottets svårhet och återspegla hur allvarligt samhället ser på brottet. En överträdelse av ett kontaktförbud är typiskt sett mycket integritetskränkande för brottsoffret och straffvärdet för sådana överträdelser ligger på fängelsenivå. Det krävs starka skäl för att ett kontaktförbud över huvud taget ska meddelas och som utgångspunkt är den

person som förbudet ska skydda i ett starkt behov av skydd. Böter bör därför tas bort ur straffskalan, vilket skulle innebära att brottet får en straffskala från fängelseminimum om 14 dagar till fängelse i högst ett år. Vidare ska ringa fall inte längre vara fria från ansvar utan straffas med böter.

Det s.k. väsentlighetskravet tas bort för kontaktförbud avseende gemensam bostad och särskilt utvidgat kontaktförbud

Skälen för att meddela kontaktförbud avseende en gemensam bostad respektive ett särskilt utvidgat kontaktförbud föreslås inte längre behöva väga väsentligt tyngre än det intrång eller men i övrigt som ett sådant förbud innebär för den mot vilken det avses gälla.

När det gäller kontaktförbud för gemensam bostad är det nuvarande kravet att skälen för ett kontaktförbud ska väga väsentligt tyngre än skälen mot. Regeringen konstaterar att det nuvarande kravet innebär att det inte räcker med att skälen för beslutet väger tyngre än de typiskt sett mycket starka skälen mot utan att det krävs någonting ytterligare. Det framstår som ett alltför högt ställt krav mot bakgrund av behovet av att stärka skyddet för kvinnor och barn som riskerar att utsättas för brott.

I fråga om särskilt utvidgat kontaktförbud gör regeringen samma bedömning.

Interimistiskt förbud införs inte

I propositionen redogör regeringen för att några remissinstanser har tagit upp frågan om möjligheten att besluta om ett interimistiskt kontaktförbud, dvs. ett tillfälligt kontaktförbud som gäller till dess ett ordinarie kontaktförbud meddelats. Regeringen konstaterar att frågor om kontaktförbud ska handläggas skyndsamt och att beslut om kontaktförbud avseende en gemensam bostad dessutom ska meddelas särskilt skyndsamt. Enligt de uppgifter utredningen fått kan ett kontaktförbud i många fall beslutas inom någon eller några dagar. Regeringen menar därför att det får antas vara svårt att åstadkomma en snabbare handläggning av ärenden om kontaktförbud än så även om en möjlighet till att besluta interimistiskt införs, eftersom det även vid interimistiska beslut finns vissa grundläggande förfaranderegler som måste upprätthållas. Regeringen finner därför att det inte finns skäl att införa en sådan möjlighet.

Ett ytterligare utvidgat geografiskt område vid särskilt utvidgat kontaktförbud föreslås inte

Den utredning som ligger till grund för propositionen har haft i uppdrag att analysera om det geografiska området vid särskilt utvidgat kontaktförbud bör utvidgas men har gjort bedömningen att övervägande skäl talar mot detta. När det gäller omfattningen av det område som kan komma i fråga anges i bestämmelsen att det inte får avse ett större område än vad som är nödvändigt. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att detta innebär betydande

begränsningar i den omfattning som förbudsområdet får ha och att det normalt torde vara tillräckligt att beslutet gäller för ett visst kvarter eller stadsdel, men att det i vissa fall, för att förbudet ska få avsedd effekt, kan vara nödvändigt att utsträcka det till ett större område än så (prop. 2002/03:70 s. 72). Regeringen konstaterar att lagtexten därmed inte kan anses hindra att också ett större område än t.ex. en stadsdel omfattas av ett särskilt utvidgat kontaktförbud i det fall det bedöms nödvändigt. Regeringen gör därför bedömningen att bestämmelsen om särskilt utvidgat kontaktförbud för närvarande inte bör ändras i fråga om geografiskt område eller omfattning. Mot bakgrund av att utredningen inte har lämnat något förslag om en sådan ändring finns det inte heller beredningsunderlag för att ändra i bestämmelsen.

Att det geografiska området för ett särskilt utvidgat kontaktförbud kan vara tillräckligt stort för att utgöra ett reellt skydd för den utsatta personen oavsett var i landet personen bor är emellertid viktigt för att förebygga och förhindra fortsatt brottslighet. Det måste därför finnas tillräckligt utrymme att beakta och tillgodose skyddsbehovet utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Enligt regeringen finns det därför anledning att säkerställa att lagen medger ett reellt skydd inom de ramar som fri- och rättighetsskyddet medger. För att åstadkomma det bör tillämpningen av bestämmelsen om särskilt utvidgat kontaktförbud följas upp kontinuerligt, särskilt när det gäller hur det geografiska området och omfattningen bestäms i besluten. Regeringen avser att i regleringsbrevet för 2022 ge Åklagarmyndigheten ett återrapporteringskrav som tar sikte på tillämpningen av särskilt utvidgade kontaktförbud. Om utfallet av myndighetens redovisning ger anledning till det kan regeringen komma att initiera ytterligare förändringar i lagstiftningen.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Redovisning av tillkännagivanden

I propositionen redovisar regeringen behandlingen av fyra tillkännagivanden.

I fråga om fridskränkning och grov kvinnofridskränkning har riksdagen tillkännagett för regeringen att minimistraffet bör höjas till fängelse i ett år (bet. 2020/21:JuU24 punkt 2, rskr. 2020/21:344).

I samband med riksdagsbehandlingen av propositionen Elektronisk övervakning av kontaktförbud (se prop. 2017/18:81) tillkännagav riksdagen för regeringen det som utskottet anför om att ett utvidgat kontaktförbud med elektronisk övervakning ska kunna beslutas som en förstahandsåtgärd, dvs. inte endast om den som avses med beslutet tidigare har överträtt ett kontaktförbud (bet. 2017/18:JuU25 punkt 4, rskr. 2017/18:225).

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att straffen för överträdelse av kontaktförbud ska skärpas (se bet. 2018/19:JuU14 punkt 39, rskr. 2018/19:182). Av betänkandet framgår att utskottet föreslår att regeringen ska ta initiativ till att straffen för överträdelse

av kontaktförbud utan elektronisk övervakning skärps (bet. 2018/19:JuU14 s. 60).

Riksdagen har slutligen tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ökad användning av elektronisk övervakning av kontaktförbud (bet. 2020/21:JuU27 punkt 29, rskr. 2020/21:345). Av betänkandet framgår att utskottet anser att det är ytterst angeläget att regeringen skyndsamt och utan dröjsmål återkommer till riksdagen med ett förslag om att ett utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning – oavsett om den mot vilken förbudet avses gälla har överträtt ett tidigare meddelat kontaktförbud eller inte (bet. 2020/21:JuU27 s. 56).

Genom de förslag som lämnas i propositionen anser regeringen att dessa tillkännagivanden är tillgodosedda. Tillkännagivandena är därmed slutbehandlade.

Motionerna

Förtal som del av fridskränkingsbrott

I kommittémotion 2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 begärs avslag på propositionen i den del som föreslår att förtal och grovt förtal ska ingå som ett led i grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Enligt motionärerna har det blivit allt vanligare att män som utövat våld mot kvinnor och barn använder sig av möjligheten att anmäla den kvinna som berättar om våldet för just förtal. Förslaget riskerar därför att bli kontraproduktivt och i förlängningen leda till ett minskat skydd för utsatta kvinnor och barn.

Skärpta straff

I kommittémotion 2021/22:1038 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1 begärs en översyn av straffskalorna för allvarliga brott mot person. Motionärerna efterfrågar en utredning av straffskalorna för våldsbrott med utgångspunkten att grov kvinnofridskränkning och de underliggande brotten straffskalor bör höjas, tillsammans med en översyn av straffskalorna för andra allvarliga brott mot person.

I partimotion 2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 33 begärs ett tillkännagivande om skärpta straff för grov kvinnofridskränkning. I partimotion 2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 46 begärs att minimistraffet för fridskränkingsbrotten höjs från nio till tolv månaders fängelse och att maxstraffet höjs från sex år till tio års fängelse. Ett likalydande yrkande framställs i kommittémotion 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4. Även i kommittémotion 2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att maximistraffet för fridskränkingsbrotten ska höjas från sex år till tio års fängelse. I kommittémotionerna 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 36 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 vill motionärerna att

minimistrafvet för fridskränkingsbrotten höjs från fängelse nio månader till ett års fängelse.

I kommittémotion 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 och motion 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 begärs att minimistrafvet för olaga förföljelse ska vara minst sex månaders fängelse.

I kommittémotion 2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 7 begärs att minimistrafvet för överträdelse av kontaktförbud ska vara fängelse, inte böter. I yrkande 8 begärs att ringa brott mot kontaktförbud som huvudregel ska bestraffas med böter. I kommittémotionerna 2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 37 begärs skärpta straff för överträdelse av kontaktförbud så att fysiska överträdelser alltid ska innebära fängelse och att annan överträdelse ska leda till fängelse i större utsträckning än i dag. I kommittémotionerna 2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6 begärs att maximistrafvet för överträdelse av alla typer av kontaktförbud ska vara två års fängelse.

Brott som kan ingå som led i fridskränkingsbrotten

I kommittémotionerna 2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8 vill motionärerna att alla brottsliga gärningar ska kunna läggas till grund för fridskränkingsbrott.

Brott som kan ingå som led i olaga förföljelse m.m.

I kommittémotionerna 2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 4 och 5 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9 och 10 vill motionärerna att bedrägeribrott ska ingå i brottskatalogen för olaga förföljelse och att olaga förföljelse av flera familjemedlemmar ska kunna bedömas som ett sammantaget brott.

Elektronisk övervakning av kontaktförbud

I partimotion 2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34 begärs att kontaktförbud ska kunna förenas med fotboja redan vid ett första beslut om kontaktförbud, efter en individuell riskbedömning. I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 64 samt kommittémotionerna 2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2 och 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 23 begärs att elektronisk övervakning, s.k. fotboja, ska användas oftare vid beslut om kontaktförbud och vara obligatoriskt vid allvarigare brott i nära relationer. Liknande yrkanden framställs i kommittémotionerna 2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 och 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 38.

Utökat geografiskt område för kontaktförbud

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och kommittémotion 2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 3 vill motionärerna se en översyn av bestämmelserna om särskilt utvidgat kontaktförbud med inriktningen att det ska vara möjligt att redan vid första beslutet om ett utvidgat kontaktförbud förbjuda en person att vistas inom ett större område, t.ex. en kommun, en del av en kommun eller en stadsdel i en större stad. I kommittémotion 2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4 efterfrågas en utredning som ser över begränsningen till geografiskt område eller omfattning när det gäller särskilt utvidgat kontaktförbud. I kommittémotion 2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 begärs att utvidgat kontaktförbud ska användas oftare och att kontaktförbudszonen ska kunna utökas till ett större område – en kommun eller flera kommuner i särskilda fall. En begäran om utökat geografiskt område för kontaktförbud framställs även i kommittémotionerna 2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Översyn av lagen om kontaktförbud och dess tillämpning

I kommittémotion 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 9 och 10 begärs en fullständig översyn av lagen om kontaktförbud för att fler kontaktförbud ska kunna beviljas. För att åstadkomma detta bör det övervägas om en presumtion för att bevilja kontaktförbud under vissa omständigheter ska införas. Även i kommittémotion 2021/22:1038 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 begärs att kraven för beviljande av kontaktförbud ska ses över med utgångspunkten att dessa krav ska sänkas. I yrkande 3 begärs att regeringen ska tillse att lagstiftningen om kontaktförbud tillämpas lika i hela landet. De två sistnämnda yrkandena framställs även i kommittémotion 2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 6.

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 67 samt kommittémotionerna 2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3 och 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 26 vill motionärerna att en utredning ska överväga om kontaktförbud alltid ska följa på en fällande dom för brott i nära relation.

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 och kommittémotion 2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2 vill motionärerna att regeringen ska genomföra en översyn av tillämpningen av lagen om kontaktförbud i ärenden om utsatta kvinnor och barn och vid behov återkomma med förslag till åtgärder. Översynen bör bl.a. avse en genomgång av hur bestämmelserna om kontaktförbud tillämpas i praktiken och hur barn kan skyddas bättre. Även frågan om ett interimistiskt kontaktförbud bör ses över.

Tidigare riksdagsbehandling

Utöver vad som redogjorts för ovan under rubriken Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden har riksdagen behandlat motioner som liknar de som behandlas i detta ärende enligt vad som framgår nedan.

Skärpta straff

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om skärpta straff för våldsbrott, bl.a. våren 2020 i motionsbetänkandet Straffrättsliga frågor (bet. 2019/20:JuU26 s. 16 f.). Utskottet avstyrkte yrkandet med hänvisning till genomförda och aviserade straffskärpningar. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

I fråga om skärpt straff för överträdelse av kontaktförbud hanterade utskottet motioner med denna typ av yrkanden vid behandlingen av propositionen Elektronisk övervakning av kontaktförbud (prop. 2017/18:81, bet. 2017/18:JuU25). Utskottet ansåg att lagförslaget om skärpt straff för överträdelser av kontaktförbud med elektronisk övervakning var väl avvägt och avstyrkte motionsyrkanden om ytterligare skärpta straff. I samma betänkande behandlades motionsyrkanden om att öka användningen av kontaktförbud. Utskottet avstyrkte motionerna, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2017/18:255). Utskottet har därefter avstyrkt liknande motioner, senast våren 2021 i betänkande 2020/21:JuU27 s. 50 f., vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2020/21:345).

Brott som kan ingå som led i fridskränkingsbrotten

Våren 2021 hanterade utskottet en motion om att alla typer av brott ska kunna läggas till grund för att döma för grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning. Utskottet fann inte skäl att se över bestämmelsen på det sätt som efterfrågades och motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU24 s. 22 f., rskr. 2020/21:344).

Brott som kan ingå som led i olaga förföljelse m.m.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om att bestämmelsen om olaga förföljelse ska utökas med fler brott som begås på internet, t.ex. förtal och förolämpning, samt bedrägeribrott. Detsamma gäller yrkanden om att olaga förföljelse av flera familjemedlemmar ska ses som ett brott. Utskottet anförde bl.a. följande (bet. 2018/19:JuU11 s. 29 f).

Brottet olaga förföljelse omfattar numera gärningar som utgör olovlig identitetsanvändning. Med olovlig identitetsanvändning menas att någon använder en annan persons identitetsuppgifter, på internet eller annars, utan att personen lämnat sitt samtycke. Motionsyrkandet om att straffbestämmelsen ska utökas med fler brott som begåtts på internet får därmed anses vara åtminstone delvis tillgodosett. Det har enligt utskottet inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta något initiativ till att utöka straffbestämmelsen om olaga förföljelse med fler brott som utförs på internet. När det gäller frågan om huruvida en persons

förföljelse av olika medlemmar i en familj ska kunna bedömas samlat är utskottet för närvarande inte berett att ställa sig bakom ett sådant förslag.

Utskottet avstyrkte motionen, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2018/19:181).

Elektronisk övervakning av kontaktförbud

Vid behandlingen av motioner om kontaktförbud från den allmänna motionstiden 2018/19 behandlades motioner om ökad användning av elektronisk övervakning vid kontaktförbud. Utskottet framhöll att det är svårt att göra elektronisk övervakning möjlig vid ordinära kontaktförbud eftersom det vid denna form av kontaktförbud inte bestäms något geografiskt område, och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2018/19:JuU14 s. 56 f., rskr. 2018/19:182).

Utökat geografiskt område för kontaktförbud

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om utvidgning av området för ett kontaktförbud, senast våren 2019 (bet. 2018/19:JuU14 s. 56 f.). Utskottet vidhöll sin tidigare inställning att bestämmelserna om vilket område ett kontaktförbud får omfatta är väl avvägda och avstyrkte motionen. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2018/19:182).

Tillämpningen av kontaktförbud

I motionsbetänkandet Våldsbrott och brottsoffer från våren 2021 behandlades motioner om att förenkla utfärdandet av kontaktförbud och automatiskt kontaktförbud vid brott i nära relationer. Utskottet var inte berett att ställa sig bakom motionerna, som därmed avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU27 s. 50 f., rskr. 2020/21:345).

I motsvarande betänkande från 2019 behandlades motioner om att tillsätta en utredning av vad som ligger bakom de stora skillnaderna i hanteringen av kontaktförbud i landet och att regeringen bör återkomma med förslag om hur dessa skillnader kan jämnas ut. Utskottet, som noterat att det förekom skillnader när det gäller hur stor andel kontaktförbud som beviljas vid olika åklagarkammare ansåg att Åklagarmyndigheten var bäst skickad att bevaka detta och vid behov vidta åtgärder. Utskottet konstaterade också att myndigheten hade tagit fram en promemoria om enhetliga handläggningsrutiner för kontaktförbud. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottets förslag (2018/19:JuU14 s. 56 f., rskr. 2018/19:182).

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns ett behov av att ytterligare förstärka skyddet mot våld och andra kränkningar i nära relationer. Utskottet

välkomnar därför såväl de föreslagna straffskärpningarna som syftar till att bättre återspegla brottslighetens allvar som de ytterligare åtgärder som föreslås för att förebygga och bekämpa våld och andra kränkningar i nära relationer samt skydda dem som utsätts.

När det gäller straffen för fridskränkingsbrott har utskottet, som framgår ovan, också uttryckligen efterfrågat en sådan skärpning av minimistraffet som nu föreslås.

Vidare delar utskottet regeringens bedömning om att förtalsbrott ska omfattas av fridskränkingsbrotten och olaga förföljelse. Det rör sig om gärningar som typiskt sett kan ingå i en kränkning och utgöra ett direkt angrepp på den personliga integriteten. Den ökade användningen av internet och sociala medier har också ökat risken för att sådana gärningar används för att systematiskt trakassera eller kränka en närstående eller tidigare närstående person. Utskottet delar inte den uppfattning som motionärerna för fram om att ett införande av förtal i fridskränkingsbrotten skulle påverka möjligheten för kvinnor att berätta om våldserfarenheter. I vilken utsträckning tillämpningen av förtalsbestämmelsen i sig riskerar att ha en sådan effekt, vilket synes vara vad motionärerna hävdar, är en fråga som enligt utskottet inte påverkas av om förtal omfattas av fridskränkingsbrotten eller inte.

Som framgår av redovisningen ovan har riksdagen riktat flera tillkännagivanden till regeringen om kontaktförbud, med den gemensamma innebörden att bestämmelserna om denna typ av förbud måste ses över för att ge ett bättre skydd åt dem som förbudet ska skydda. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu har överlämnat förslag i enlighet med tillkännagivandena. Enligt utskottet är regeringens lagförslag ändamålsenligt utformat och bör antas.

Sammantaget tillstyrker således utskottet propositionen och avstyrker motion 2021/22:410 (V) yrkande 1.

Regeringens redovisning av behandlingen av tillkännagivanden

Utskottet har inget att erinra mot regeringens redovisning av tillkännagivandena.

Skärpta straff

När det gäller en allmän översyn av straffskalorna för våldsbrott kvarstår utskottets inställning att det med hänsyn till genomförda straffskärpningar samt pågående och aviserade utredningar på området inte nu finns anledning för riksdagen att ställa sig bakom ett sådant initiativ. Motion 2021/22:1038 (SD) yrkande 1 avstyrks.

Vad gäller skärpta straff för fridskränkingsbrott välkomnar utskottet att minimistraffet för dessa brott höjs. För att ytterligare inskräpa allvaret i denna typ av brottslighet, som ofta begås av män mot kvinnor i deras hem, ibland med dödlig utgång, anser utskottet att även maximistraffet för brotten bör höjas. Det skulle innebära att även de allvarligaste gärningarna av grov kvinnofridsfridskränkning skulle kunna bedömas som denna typ av brott,

i stället för exempelvis synnerligen grov misshandel. En sådan förändring skulle göra det tydligare att våld i nära relation har ett lika högt straffvärde som annan allvarlig våldsbrottslighet och även ge mer tillförlitlig brottsstatistik. Utskottet anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag om höjt straffmaximum för fridskränkingsbrotten med inriktningen att det ska vara detsamma som för synnerligen grov misshandel, dvs. tio års fängelse. Därmed tillstyrks motionerna 2021/22:1156 (C) yrkande 1, 2021/22:3514 (C) yrkande 4, 2021/22:3666 (C) yrkande 46 och 2021/22:4032 (M) yrkande 33.

Vad gäller motionerna 2021/22:3973 (L) yrkande 7 och 2021/22:4210 (KD) yrkande 36 om att skärpa minimistraffet för fridskränkingsbrott i enlighet med lagförslaget får dessa nu anses tillgodosedda och de avstyrks därför.

Utskottet anser att den nuvarande straffskalan för olaga förföljelse ger utrymme för en nyanserad straffvärdebedömning och finner inte skäl att ställa sig bakom motionsyrkanden om att höja minimistraffet för brottet. Motionerna 2021/22:923 (M) yrkande 4 och 2021/22:3785 (M) yrkande 11 avstyrks.

I motion 2021/22:2561 (SD) yrkandena 7 och 8 begärs att minimistraffet för överträdelse av kontaktförbud ska vara fängelse och att ringa brott mot kontaktförbud som huvudregel ska bestraffas med böter. Detta är i enlighet med lagförslaget och motionsyrkandena får därmed anses tillgodosedda. Motionerna avstyrks därmed.

Vad i övrigt gäller skärpta straff för överträdelser av kontaktförbud konstaterar utskottet att regeringens lagförslag torde innebära att fler kontaktförbud än i dag kommer att förenas med elektronisk övervakning och därmed omfattas av den strängare straffskalan för överträdelse av kontaktförbud. Utskottet är bl.a. mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom motionsyrkanden om ytterligare straffskärpningar. Motionerna 2021/22:1007 (L) yrkande 2 och 2021/22:3973 (L) yrkande 6 avstyrks därmed. Även motionerna 2021/22:1150 (KD) yrkande 3 och 2021/22:4210 (KD) yrkande 37 avstyrks.

Brott som kan ingå som led i fridskränkingsbrotten

Som framgår ovan har frågan om vilka brott som ska ingå som led i fridskränkingsbrotten utretts vid flera tillfällen. Utskottet anser att de bedömningar som då har gjorts, senast i den nu behandlade propositionen, får anses väl avvägda. Det finns därmed inte skäl att nu göra en annan bedömning i frågan. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:1007 (L) yrkande 3 och 2021/22:3973 (L) yrkande 8.

Brott som kan ingå som led i olaga förföljelse m.m.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motioner om att ytterligare utöka brottskatalogen för olaga förföljelse eller att förföljelse av flera familjemedlemmar ska kunna bedömas som ett sammantaget brott. Motionerna 2021/22:1007 (L) yrkandena 4 och 5 samt 2021/22:3973 (L) yrkandena 9 och 10 avstyrks.

Elektronisk övervakning av kontaktförbud

Utskottet ser förvisso positivt på att elektronisk fotboja nu kommer att kunna användas som en förstahandsåtgärd vid utvidgat kontaktförbud. Utskottet anser dock att denna typ av övervakning bör användas oftare än vad som kan tänkas bli fallet efter att de nya bestämmelserna har trätt i kraft. De nuvarande bestämmelserna innebär att elektronisk övervakning kräver ett utvidgat kontaktförbud, vilket endast kan meddelas om det kan antas att ett ordinarie kontaktförbud inte är tillräckligt. Utskottet anser att det är en otillfredsställande ordning, framför allt i de fall då ett kontaktförbud meddelas på grund av våld i nära relation. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med inriktningen att elektronisk övervakning alltid bör kunna meddelas i samband med kontaktförbud. Det bör därvid övervägas om elektronisk övervakning ska vara obligatorisk vid kontaktförbud med anledning av allvarligare brott i nära relation. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:1150 (KD) yrkande 4, 2021/22:1156 (C) yrkande 2, 2021/22:3514 (C) yrkande 23, 2021/22:3666 (C) yrkande 64, 2021/22:4032 (M) yrkande 34 och 2021/22:4210 (KD) yrkande 38.

Utökad geografiskt område för kontaktförbud

Som regeringen anför är det viktigt att det geografiska området för ett särskilt utvidgat kontaktförbud kan vara tillräckligt stort för att utgöra ett reellt skydd för den utsatta personen oavsett var i landet personen befinner sig. För att förebygga och förhindra fortsatt brottslighet måste det därför finnas tillräckligt utrymme att beakta och tillgodose skyddsbehovet utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Enligt regeringen följer det av lagtexten och förarbetsuttalanden att det redan i dag är möjligt att besluta att ett större område än t.ex. en stadsdel ska omfattas av ett särskilt utvidgat kontaktförbud i de fall det bedöms nödvändigt. För att säkerställa att lagen medger ett reellt skydd avser regeringen, som framgår ovan, att ge Åklagarmyndigheten ett återrapporteringskrav som tar sikte på tillämpningen av särskilt utvidgade kontaktförbud. Enligt utskottet är detta dock inte tillräckligt. I stället finns det, inte minst mot bakgrund av de begränsningar som framgår av bestämmelsens förarbeten, anledning att överväga en ordning där det tas betydligt större hänsyn till ett brottsoffers eller en förföljd persons rätt till en skyddad zon framför gärningsmannens rörelsefrihet. Utöver att storleken på det geografiska området vid särskilt utvidgat kontaktförbud behöver ses över bör denna typ av kontaktförbud användas oftare än vad som är fallet i dag. Utskottet anser därför att en utredning bör tillsättas med uppdrag att överväga och lämna förslag på hur särskilt utvidgat kontaktförbud oftare ska kunna användas, även som en förstahandsåtgärd, och att det tydligare än i dag ska kunna omfatta ett större geografiskt område. Bedömningen av hur stort det geografiska området ska vara måste vara beroende av omständigheterna i det enskilda fallet, men det ska t.ex. kunna omfatta en kommun eller en stadsdel.

Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:410 (V) yrkande 3, 2021/22:1007 (L) yrkande 1, 2021/22:1150 (KD) yrkande 2, 2021/22:1156 (C) yrkande 4, 2021/22:2599 (V) yrkande 5 och 2021/22:3973 (L) yrkande 5.

Översyn av lagen om kontaktförbud och dess tillämpning

Regeringens förslag om ändringar i lagen om kontaktförbud är ett steg i rätt riktning för att skydda de som riskerar att utsättas för våld eller förföljelse. Utskottet anser dock att det i dag är för svårt för den som utsätts för våld eller andra kränkningar i en nära relation att få en ansökan om kontaktförbud beviljad, och att lagförslaget inte fullt ut kommer till rätta med denna brist.

Utskottet anser därför att det finns anledning att göra en omfattande översyn av lagen om kontaktförbud med inriktningen att kontaktförbud ska meddelas vid fler situationer än i dag. Det bör därvid övervägas om det ska införas en presumtion för kontaktförbud under vissa omständigheter, exempelvis vid fällande dom för brott i nära relation. Översynen bör vidare omfatta frågan om kontaktförbud, så som det tillämpas i dag, i tillräcklig utsträckning förmår skydda våldsutsatta kvinnor och barn. Slutligen bör det inom ramen för översynen övervägas om åtgärder kan vidtas för att undvika att beslutspraxis varierar över landet i dessa ärenden. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:410 (V) yrkande 2, 2021/22:1038 (SD) yrkandena 2 och 3, 2021/22:1156 (C) yrkande 3, 2021/22:2561 (SD) yrkande 6, 2021/22:2599 (V) yrkande 4, 2021/22:3514 (C) yrkande 26, 2021/22:3666 (C) yrkande 67 och 2021/22:3785 (M) yrkandena 9 och 10.

Kontrollerande beteende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att kriminalisera kontrollerande beteende.

Jämför reservation 12 (M, C, V, KD, L).

Motionerna

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 68, kommittémotionerna 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 14 och 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 27 samt i motion 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6 vill motionärerna kriminalisera kontrollerande beteende genom att ett särskilt brott införs.

Även i partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 och i kommittémotion 2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 4 begärs en utredning som ska se över möjligheten att göra psykiskt våld i form av kontrollerande eller tvingande beteende straffbart.

Bakgrund

I 3 kap. 5 § brottsbalken föreskrivs att den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Av kommentaren till 3 kap. 5 § brottsbalken framgår att rekvisitet sjukdom också inbegriper psykisk sjukdom och psykisk invaliditet. Under sjukdom faller också sådant psykiskt lidande som medför en medicinskt påvisbar effekt, t.ex. en psykisk chock (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, januari 2021, Juno, kommentaren till 3 kap. 5 §).

Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms enligt 4 kap. 4 § brottsbalken för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt.

Pågående arbete

Regeringen uppgav i ett pressmeddelande den 29 oktober i år att Justitiedepartementet samma dag hade beslutat att ge en utredare i uppdrag att lämna förslag på hur det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld kan stärkas. Enligt regeringen är uppdraget en del av regeringens åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Regeringen anför att psykiskt våld kan förekomma i en nära relation, tillsammans med eller utan annat våld, men också i andra sammanhang, såsom vid hedersrelaterat våld och förtyck. Psykiskt våld sker ofta systematiskt och vid upprepade tillfällen.

Med psykiskt våld avses, enligt regeringen, exempelvis muntliga kränkningar, nedvärderande omdömen och hån, att skambelägga eller att skämma ut den utsatta inför andra. Psykiskt våld kan även innebära kontroll av vad den utsatta gör, vem den umgås med och var den är, social isolering eller så kallat ekonomiskt våld som att den utsatta personen inte får styra över sin egen ekonomi.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att införa ett nytt brott i form av kontrollerande beteende, senast våren 2021. Utskottet fann inte skäl att ställa sig bakom motionen. Riksdagen följde utskottet (bet. 2020/21:JuU24 s. 22 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redogörelsen ovan har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att lämna förslag på hur det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld kan stärkas. Utskottet bedömer att det väsentligen omfattar det som motionärerna benämner kontrollerande beteende. Utskottet anser därför att det inte finns anledning att ta ett sådant initiativ som efterfrågas i motionerna. Därmed avstyrks motionerna 2021/22:410 (V) yrkande 4, 2021/22:923 (M) yrkande 6, 2021/22:2599 (V) yrkande 10, 2021/22:3514 (C) yrkande 27, 2021/22:3666 (C) yrkande 68 och 2021/22:3785 (M) yrkande 14.

Obligatorisk häktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sänkt gräns för s.k. obligatorisk häktning.

Jämför reservation 13 (M, SD, KD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 och 2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 samt i motion 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att gränsen för s.k. obligatorisk häktning ska sänkas från misstanke om brott med lägst två års fängelse i straffskalan till misstanke om brott med lägst ett års fängelse i straffskalan, i syfte att personer som på sannolika skäl är misstänkta för grov kvinnofridskränkning i normalfall ska häktas.

Gällande rätt

I 24 kap. 1 § rättegångsbalken anges att den som på sannolika skäl är misstänkt för ett brott som kan ge fängelse i ett år eller mer får häktas. För att häktning ska få ske krävs också att

- det finns en risk för att den misstänkte avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff (flyktfara)
- det finns en risk för att den misstänkte genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning (kollusionsfara)
- det finns en risk för att den misstänkte fortsätter sin brottsliga verksamhet (recidivfara).

Om det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år för brottet finns en presumtion för att den misstänkte ska häktas, om det inte är uppenbart att skäl till häktning saknas, s.k. obligatorisk häktning.

Pågående arbete

I betänkandet Skärpta straff för brott i kriminella nätverk (SOU 2021:68) föreslår Gängbrottsutredningen att regeln om s.k. obligatorisk häktning ska gälla vid misstanke om brott med ett minimistraff om fängelse i ett år och sex månader i stället för som i dag två års fängelse. Betänkandet har skickats på remiss och remisstiden går ut den 30 november 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare prövat frågan om sänkt gräns för s.k. obligatorisk häktning, senast vid behandlandet av proposition 2019/20:129 Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till den pågående utredningen om gängbrottslighet som det redogörs för ovan (bet. 2020/21:JuU43, rskr. 2020/21:244).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill poängtera att redan med dagens häktningsregler torde en person som är misstänkt för ett grovt fridskränkingsbrott som regel häktas på såväl recidiv- som kollusionsfara. Därtill är ett förslag om att sänka gränsen för s.k. obligatorisk häktning under remissbehandling. Det saknas enligt utskottet anledning att föregripa detta arbete. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:923 (M) yrkande 1, 2021/22:1150 (KD) yrkande 1 och 2021/22:3785 (M) yrkande 1.

Vistelseförbud

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vistelseförbud.
Jämför reservation 14 (M, C, KD, L).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6 och motion 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 begär motionärerna att det ska införas en ny påföljd vid brott mot närstående, vistelseförbud. Den dömda ska då kunna förbjudas att vistas i exempelvis en kommun eller ett helt län där brottsoffret bor.

Bakgrund

Enligt 26 kap. 16 § andra stycket 7 brottsbalken finns efter villkorlig frigivning en möjlighet att ge den övervakade föreskrifter om vistelseort. En motsvarande

föreskriftsrätt finns när det gäller skyddstillstånd i 28 kap. 6 a § första stycket 1 brottsbalken. Utöver vistelseort får föreskrifterna även avse andra anvisningar om på vilka platser eller inom vilka områden den som är villkorligt frigiven eller dömd till skyddstillstånd ska vistas eller inte får vistas. Avgörande för om föreskrifter ska meddelas är om den dömda har behov av åtgärden till följd av sina personliga förhållanden (prop. 2020/21:85 s. 30).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om vistelseförbud liknande de som nu är aktuella.

I samband med beredningen av proposition 2018/19:77 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning konstaterade utskottet våren 2019 att det redan var möjligt att besluta föreskrifter om vistelseort, vilka t.ex. kan innehålla ett förbud för den frigivna personen att vistas på en viss plats eller inom ett särskilt angivet område. Det hade enligt utskottet inte framkommit något som gav anledning att införa ytterligare möjligheter att besluta om vistelseförbud för den som dömts för brott. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2018/19:JuU25 s. 7 f., rskr. 2018/19:228).

Utskottet föreslog i betänkande 2019/20:JuU26 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag om vistelseförbud. Utskottet anförde följande (s. 70):

I fråga om vistelseförbud finner utskottet att detta kan vara en lämplig åtgärd för att minska kriminellas möjlighet att använda sitt våldskapital som en maktfaktor i ett bostadsområde. Det är i dag ett problem att personer med anknytning till kriminella grupperingar, som har gjort sig skyldig till upprepad brottslighet, efter avtjänat fängelsestraff kan återvända till det område där han eller hon begått brotten. Utskottet finner förvisso att det förslag som nyligen har lämnats i en promemoria om möjligheter till tydligare villkor angående var en villkorligt frigiven person får vistas är ett steg i rätt riktning för att komma till rätta med detta. Det är dock inte tillräckligt. Enligt utskottet bör t.ex. överträdelse av ett vistelseförbud vara straffbart. Regeringen bör därför låta utreda ett vistelseförbud för personer som har begått upprepad brottslighet och som har anknytning till kriminella grupperingar, i syfte att motverka och bryta upp dessa grupperingar. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258)

I samband med att utskottet våren 2021 beredde propositionen proposition 2020/21:85 Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillstånd dömda anförde utskottet följande (bet. 2020/21:JuU22 s.10 f.):

Det förslag som lämnas i propositionen om att tydliggöra möjligheten att föreskriva villkor om var den som är villkorligt frigiven eller dömd till skyddstillstånd ska vistas eller inte får vistas är ett steg i rätt riktning men enligt utskottets mening inte tillräckligt. Som framgår ovan har riksdagen också tidigare riktat ett tillkännagivande till regeringen om införande av ett mer omfattande vistelseförbud. För att motverka kriminella

grupperingar och komma åt de lokalt knutna kriminella gängen som bl.a. finns i storstädernas förortsområden behöver det införas en ny form av påföljd, vistelseförbud. Vistelseförbudet ska kunna aktualiseras för personer som har begått upprepad brottslighet och som har anknytning till kriminella grupperingar. Det skulle innebära att den som döms förbjuds att vistas i ett visst geografiskt område under en viss period. Vistelseförbudets längd bestäms vid straffmätningen och ska kunna gälla längre än strafftiden. Vidare ska det vara straffbart att överträda ett vistelseförbud. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet anledning för riksdagen att göra ett nytt tillkännagivande till regeringen. Regeringen bör således återkomma med ett förslag som tillgodoser det som utskottet har anfört. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2020/21:235).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har riksdagen de senaste åren riktat två tillkännagivanden till regeringen om införandet av en ny form av påföljd i form av vistelseförbud. Även om dessa tillkännagivanden i första hand riktat in sig på gängbrottslighet rör det sig om samma typ av påföljd som motionärerna efterfrågar i de nu aktuella motionsyrkandena. Enligt utskottet saknas det därför skäl att nu ta initiativ till ytterligare ett tillkännagivande i frågan. Motionerna 2021/22:923 (M) yrkande 2 och 2021/22:3785 (M) yrkande 6 avstyrks.

Personalarm

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om personalarm.
Jämför reservation 15 (M, KD, L).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35, kommittémotion 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 8 och motion 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 vill motionärerna att personer som skyddas av ett kontaktförbud ska få personalarm.

Bakgrund

I Trygghetsutredningens betänkande Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69 s. 94 f.) anges att Polismyndighetens brottsoffer- och personsäkerhetsarbete i första hand ger information, stöd och skydd till den hotade eller förföljda personen. Det saknas dock närmare regler om vilka åtgärder som kan vidtas inom detta arbete. Skyddet till hotade och förföljda personer kan ges på olika sätt. Med undantag för medgivande av fingerade personuppgifter är det framför allt olika typer av fysiska åtgärder och

säkerhetshöjande samtal. Polismyndigheten kan exempelvis tillhandahålla en mobil larmtelefon med inbyggd gps-funktion och inspelningsutrustning som spelar in samtliga ingående och utgående samtal. Polismyndigheten kan också tillhandahålla ett portabelt akustiskt larm som avger ett ljud när det aktiveras.

I en rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå) från 2015 följde myndigheten upp hur polisens larmtelefoner används och fungerar (2015:7). Brå framhöll att det fanns ett relativt stort bortfall av skyddspersoner som inte besvarat den enkät som låg till grund för rapporten. De som svarat var dock väldigt positiva till insatsen från polisen. Vid tiden för rapporten bedömdes antalet larmtelefoner täcka det kända behovet, men bedömningen var förenad med viss osäkerhet om huruvida behovet av larmtelefon alltid uppmärksammades. Det fanns enligt Brå anledning att följa upp systemet med larmtelefon ytterligare, bl.a. vad gällde mer enhetliga rutiner för att bedöma vem som borde få en larmtelefon.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade våren 2015 ett motionsyrkande om att hotade kvinnor ska erbjudas trygghetspaket, larm, pepparsprej och kurser i självförsvar. Utskottet konstaterade att polisen hade tagit fram ett skyddspaket för hotade personer med bl.a. larmtelefon med gps-funktion, inspelningsfunktion och akustiskt larm. Utskottet hänvisade vidare till den rapport från Brå som redogörs för ovan, viken ännu inte hade redovisats vid tiden för betänkandet. Utskottet ansåg att denna rapport borde avvaktas och såg inte några skäl att ställa sig bakom yrkandet. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottets ställningstagande (bet. 2014/15:JuU18 s. 7 f., rskr. 2014/15:124).

Utskottets ställningstagande

Av redogörelsen ovan framgår det att det redan i dag finns möjlighet för hotade och förföljda personer att få ett skyddspaket av polisen som bl.a. kan innehålla en larmtelefon och ett akustiskt larm. Utskottet finner därför inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna 2021/22:923 (M) yrkande 3, 2021/22:3785 (M) yrkande 8 och 2021/22:4032 (M) yrkande 35, som avstyrks.

Nationellt centrum mot stalkning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nationellt centrum mot stalkning.

Jämför reservation 16 (M).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12 och motion 2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 efterfrågas ett nationellt centrum mot stalkning. Vid ett sådant skulle offer kunna få stöd och hjälp, t.ex. genom psykologsamtal eller hjälp att upprätta polisanmälan och om hur man samlar bevis. Det bör också övervägas om även förövare ska kunna få hjälp att bryta sitt brottsliga och destruktiva beteendet.

Bakgrund

På polisens webbplats anges att det vid anmälan om misstänkt stalkning görs en riskanalys utifrån vad som framkommer i det första förhöret, för att kunna bedöma risken för framtida våld och för att kunna fatta beslut om eventuella skyddsåtgärder för den utsatta personen. Förundersökningen i denna typ av ärenden är generellt åklagarledda. De åtgärder som kan aktualiseras är bl.a. kontaktförbud, larmtelefon, skyddat boende och skyddade personuppgifter. Det är polisen som utreder brottet men många andra aktörer kan bli inblandade. Det kan t.ex. vara socialtjänsten, Skatteverket, frivilligorganisationer och kyrkan.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset har regeringens uppdrag att höja kunskapen nationellt om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. NCK har även regeringens uppdrag att ge stöd till våldsutsatta kvinnor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner att det redan i dag finns rutiner hos rättsväsendet för att bemöta brottsoffer som utsätts för stalkning. Utskottet anser inte att det framkommit några omständigheter som ger riksdagen anledning att nu ställa sig bakom motionerna om ett centrum mot stalkning. Motionerna 2021/22:923 (M) yrkande 5 och 2021/22:3785 (M) yrkande 12 avstyrks.

Reservationer

1. Fridskränkningensbrotten, olaga förföljelse och förtal, punkt 1 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att 4 kap. 4 a § ska ha den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 och bifaller delvis proposition 2020/21:217 punkt 1.

Ställningstagande

Vid en första anblick kan det framstå som skyddsvärt att skydda kvinnor och barn från förtal genom att detta brott ska ingå som ett led i fridskränkningensbrotten. Dessvärre har det dock blivit allt vanligare att män som utövat våld mot kvinnor och barn använder sig av möjligheten att anmäla den kvinna som berättar om våldet för just förtal. Då allt fler män svarar med motanmälningar om förtal när kvinnor berättat om våld och sexuella övergrepp anser jag att förslaget riskerar att bli kontraproduktivt och i förlängningen leda till ett minskat skydd för utsatta kvinnor och barn. Jag anser därför att förtalsbrott inte ska ingå som ett led i fridskränkningensbrotten och att propositionen således ska avslås i denna del.

2. Straffen för allvarliga brott mot person, punkt 3 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:1038 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Även om vi välkomnar att minimistraftet för fridskränkingsbrotten höjs anser vi att det behövs en bredare översyn av straffskalorna för allvarliga brott mot person. En sådan översyn bör göras och inkludera både grov kvinnofridskränkning och de underliggande brotten. Att utredningen som ligger till grund för lagförslaget menar att det finns skäl att ifrågasätta höjningen med hänsyn till att de underliggande brotten har lägre straffskalor visar bara att det just finns ett behov av en generell höjning av straffskalorna för allvarliga brott mot person.

3. Straffet för grov fridskränkning, punkt 4 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Rasmus Ling (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1,

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4,

2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 46,

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7,

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 33 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 36.

Ställningstagande

Vi anser att straffsatserna för fridskränkingsbrotten i och med de nu framlagda lagförslagen får en väl avvägd utformning. Som framgår av redogörelsen ovan var inte avsikten med fridskränkingsbrottet att grövre brott, såsom grov misshandel eller grövre sexualbrott, skulle ingå eftersom straffskalan generellt sett är strängare för sådana brott än för fridskränkingsbrott, och domstolen ska döma särskilt för sådana grövre brott. Vi anser därför att det inte finns anledning för riksdagen att ta initiativ till höjda maximistraff för fridskränkingsbrotten.

4. Straffet för olaga förföljelse, punkt 5 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och
2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Straffet för olaga förföljelse är fängelse i högst fyra år. Brottet är inte ett s.k. artbrott och det finns därför ingen presumtion för fängelse. Det innebär att straffet för olaga förföljelse ofta blir relativt lågt i förhållande till brottets allvar. För att komma till rätta med det bör straffskalan ändras så att minimistraffet är sex månaders fängelse.

5. Straffet för överträdelse av kontaktförbud, punkt 6 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och
2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 37,
bifaller delvis motionerna
2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och
2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6 och
avslår motion
2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Det duger inte att överträdelse av kontaktförbud ofta bara ger böter som påföljd. Straffen för överträdelse av kontaktförbud bör skärpas. Vi anser att

fysiska överträdelse av ett kontaktförbud alltid ska innebära fängelse och att annan överträdelse ska leda till fängelse i större utsträckning än idag.

6. Straffet för överträdelse av kontaktförbud, punkt 6 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6,

bifaller delvis motionerna

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 37 och

avslår motion

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Jag anser att det måste bli tydligare konsekvenser vid överträdelse av kontaktförbud. Även om det är positivt att böter nu tas bort ur straffskalan för brott av normalgraden och det införs en påföljd för ringa överträdelse menar jag att man måste gå längre än så. Redan 2014 föreslog den nationella samordnaren mot våld i nära relationer att maximistrafet för alla former av överträdelse av kontaktförbud skulle höjas från ett till två års fängelse.

Allvaret i den kränkning och det grova intrång i brottsoffrets privatliv och säkerhet som ligger i en överträdelse av ett kontaktförbud måste bedömas utifrån brottsoffrets perspektiv. Den kränkningen väger lika tungt oavsett om gärningsmannen har en elektronisk fotboja på sig eller inte när brottet begås. Jag anser därför att straffskalan behöver ändras så att maximistrafet blir två års fängelse för alla överträdelse av kontaktförbud.

7. Brottsområde som led i fridskränkningens brott, punkt 7 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag välkomnar att förtal och grovt förtal ska kunna ingå som ett led i fridskränkingsbrott. Jag vill dock göra fridskränkingsbrotten ännu mer generella. Alla typer av brottsliga handlingar, oavsett art, ska kunna läggas till grund för att döma gärningspersonen för fridskränkingsbrott om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

8. Brott som kan ingå som led i olaga förföljelse, punkt 8 (KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Pehrson (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9.

Ställningstagande

För att paragrafen om olaga förföljelse (stalkning) ska vara effektiv är det viktigt att den är så heltäckande som möjligt. Fler typer av brott bör därför kunna anses utgöra ett led i olaga förföljelse. Det förekommer t.ex. i dag att enskilda trakasseras genom identitetskapning, såsom systematiska falska beställningar på postorder m.m. Därför bör också bedrägeribrott ingå i stalkningsbestämmelsen.

9. Olaga förföljelse av flera familjemedlemmar, punkt 9 (M, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Johan Pehrson (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

I dag går bestämmelsen om stalkning bara att tillämpa på brottsliga gärningar som riktar sig mot en enda person. Detta gör att olaga förföljelse av flera personer i en och samma familj faller utanför ramen, något som är särskilt allvarligt med tanke på att många fall av stalkning riktas mot en f.d. partner. Vi anser att en persons förföljelse av olika medlemmar i en familj ska kunna bedömas samlat när man avgör om gärningarna sammantaget når upp till kraven för olaga förföljelse och när man bedömer gärningarnas straffvärde. Det kan t.ex. röra sig om en man som stalkar såväl en kvinna som hennes minderåriga barn. Det skulle höja det samlade straffvärdet.

10. Elektronisk övervakning av kontaktförbud, punkt 10 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Rasmus Ling (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4,

2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2,

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 23,

2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 64,

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 38.

Ställningstagande

Vi menar att förslaget om att utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd kommer att leda till att elektronisk övervakning användas oftare. Som utskottet tidigare framhållit är det därtill svårt att använda elektronisk övervakning vid ordinära kontaktförbud eftersom det vid denna form av kontaktförbud inte bestäms något geografiskt område som den mot vilken förbudet riktas inte får uppehålla sig i. Vidare torde den övergripande översyn som utskottet nu föreslår omfatta frågan om elektronisk övervakning. Sammantaget anser vi att det inte nu finns anledning att ta ytterligare initiativ i frågan.

11. Utökat geografiskt område för kontaktförbud, punkt 11 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2,

2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4,

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Genom lagförslaget tas det s.k. väsentlighetskravet bort för särskilt utvidgat kontaktförbud, vilket torde leda till att det kommer att användas oftare än i dag. Vidare framgår det av redogörelsen att det redan är möjligt att besluta att ett större område än t.ex. en stadsdel ska omfattas av ett särskilt utvidgat kontaktförbud i de fall det bedöms nödvändigt. Det framgår också att regeringen har gett Åklagarmyndigheten ett återrapporteringskrav som tar sikte på tillämpningen av särskilt utvidgade kontaktförbud. Regeringen anför också att den därefter kan komma att initiera ytterligare förändringar i lagstiftningen. Slutligen torde den övergripande översyn som utskottet nu föreslår omfatta frågan om särskilt utvidgat kontaktförbud och hur stort det geografiska området ska vara i dessa ärenden. Vi anser därför att det inte nu finns anledning för en översyn av bestämmelserna om särskilt utvidgat kontaktförbud.

12. Kontrollerande beteende, punkt 13 (M, C, V, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Johan Pehrson (L), Ingemar Kihlström (KD), Malin Björk (C) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 4,
2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,
2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 27,
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 68 och
2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 14.

Ställningstagande

Det är vår uppfattning att våld och andra kränkningar i en nära relation sällan börjar med fysiskt våld utan med ett kontrollerande beteende från partnern. Kontrollen kan handla om att den utsatta personen inte får gå ut själv, umgås med sina vänner eller familj eller ha mobiltelefon eller sociala medier utan att det övervakas av förövaren, tillsammans med kränkande och nedsättande tillmälen. Detta beteende riskerar att leda till en kraftigt försämrad självkänsla hos den som utsätts för beteendet. Kränkningarna normaliseras och gränserna för vad som kan anses vara normalt och acceptabelt förskjutts för såväl förövare som offret. Vi menar att konsekvenserna av att leva under sådana omständigheter i vissa fall kan vara jämförbara med att utsättas för fysisk misshandel.

Vi anser att samhället tydligare måste agera mot denna typ av kränkningar och vi vill därför se en kriminalisering av kontrollerande beteende. Även om det är välkommet att regeringen nu har tillsatt en utredning i frågan är det dock långt kvar tills ett färdigt lagförslag kan presenteras. För att säkerställa att den aviserade utredningen verkligen leder till att kontrollerande beteende så snart som möjligt kriminaliseras anser vi att det finns anledning att tillkännage detta för regeringen.

13. Obligatorisk häktning, punkt 14 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1,

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Den sänkning av gränsen för obligatorisk häktning till fängelse i ett år och sex månader som Gångbrottsutredningen föreslår är enligt vår mening inte tillräcklig. Vi anser att gränsen för obligatorisk häktning i stället bör sänkas till brott med lägst ett års fängelse i straffskalan. Denna förändring skulle tillsammans med den straffskärpning som föreslås för fridskränkingsbrott innebära att personer som är misstänkta på sannolika skäl för grov kvinnofridskränkning i regel skulle häktas. En förändring med obligatorisk häktning för personer misstänkta för grov kvinnofridskränkning innebär ett starkare skydd för brottsoffret genom att en våldsam man frihetsberövas och därigenom hålls borta från hemmet i direkt anslutning till brottet. Att våldsutövare snabbt kan frihetsberövas gör att utsatta kvinnor skyddas.

14. Vistelseförbud, punkt 15 (M, C, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Johan Pehrson (L), Ingemar Kihlström (KD) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vill att en ny påföljd införs vid brott mot närstående, nämligen vistelseförbud. Detta har riksdagen sedan tidigare tillkännagett för regeringen, men då har förbudet avsett personer som har anknytning till kriminella grupperingar och som har begått upprepad brottslighet. Vi vill nu att vistelseförbud även ska kunna aktualiseras för personer som döms för våldsbrott mot en närstående. Den dömda ska då kunna förbjudas att vistas i exempelvis en kommun eller ett helt län där brottsoffret bor. Vistelseförbudet ska samtidigt innebära ett kontaktförbud för gärningsmannen att kontakta brottsoffret. Det är dags att gärningsmannen och inte brottsoffret är den som tvingas flytta.

15. Personlarm, punkt 16 (M, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Johan Pehrson (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 8 och

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35.

Ställningstagande

Det sker många överträdelser av kontaktförbud och tyvärr fungerar kontaktförbud i dessa lägen mest reaktivt, dvs. att konsekvensen av överträdelserna kommer långt senare. Först efter att offret har anmält överträdelserna, det inlett förundersökning och en domstol har landat i att en överträdelse har skett, kan gärningsmannen dömas till böter eller fängelse. Kontaktförbudet är därför en tröskel, men inte ett givet skydd, mot att gärningsmannen tar kontakt. För att en utsatt kvinna ska kunna skydda sig bör det därför vara norm att kontaktförbud förenas med personlarm. Då kan kvinnan larma polisen direkt vid en överträdelse och polisen ingripa och avlägsna gärningsmannen för att skydda kvinnan mot våld.

16. Nationellt centrum mot stalkning, punkt 17 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 och

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

I Danmark finns ett nationellt centrum mot stalkning, något som saknas i Sverige. Vi anser att det skulle vara positivt om ett motsvarande centrum infördes här så att offer kan få stöd och hjälp, t.ex. genom psykologsamtal eller hjälp att upprätta polisanmälan och med hur man samlar bevis. Det bör också övervägas om förövare ska kunna få hjälp att bryta sitt brottsliga och destruktiva beteende. Centrumet skulle kunna vara en utveckling och en del av Nationellt centrum för kvinnofrid.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud.

Följdmotionerna

2021/22:410 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår proposition 2020/21:217 i den del där det föreslås att förtal och grovt förtal ska ingå som ett led i grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av tillämpningen av lagen (1988:688) om kontaktförbud i ärenden om utsatta kvinnor och barn och vid behov återkomma med förslag till åtgärder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över lagen (1988:688) om kontaktförbud särskilt utifrån utsatta kvinnors och barns skyddsbehov och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att göra psykiskt våld i form av kontrollerande eller tvingande beteende tydligt straffbart och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:923 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk häktning vid grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheten att döma till vistelseförbud som en ny påföljd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som skyddas av ett kontaktförbud ska få personlarm och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att olaga förföljelse bör ha minst sex månaders fängelse som minimistraff och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt centrum mot stalkning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera kontrollerande beteende genom ett särskilt brott, olaga frihetsbegränsning, som förbjuder tvång och otillbörliga påtryckningar som syftar till att kontrollera en annan person, t.ex. på grund av heder, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1007 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat geografiskt område för kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt maximistraff för överträdelse av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla former av brottsliga gärningar ska kunna bedömas ingå i grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare utöka brottskatalogen i bestämmelsen om olaga förföljelse och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att olaga förföljelse mot flera familjemedlemmar ska kunna bedömas som ett sammantaget brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1038 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av straffskalor för allvarliga brott mot person och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om revidering av kraven för beviljande av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lika tillämpning av kontaktförbud i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1150 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk häktning vid grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidgat kontaktförbud ska användas oftare och kontaktförbudszonen ska kunna utökas till ett stort område – en kommun eller flera kommuner i särskilda fall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen vid överträdelse av kontaktförbud ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fotboja alltid bör övervägas vid kontaktförbud även vid ordinärt kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1156 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att maxstraffet för grov fridskränkning/grov kvinnofridskränkning bör höjas från sex till tio års fängelse och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elektronisk övervakning, s.k. fotboja, ska användas i samtliga fall av kontaktförbud där det kan fylla en funktion och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett automatiskt kontaktförbud vid fällande dom för brott i nära relation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning som bör se över begränsning till geografiskt område eller omfattning när det gäller särskilt utvidgat kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla utfärdandet av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för överträdelse av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ringa överträdelse av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av tillämpningen av lagen (1988:688) om kontaktförbud i ärenden om utsatta kvinnor och barn och vid behov återkomma med förslag till åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över lagen (1988:688) om kontaktförbud särskilt utifrån utsatta kvinnors och barns skyddsbehov och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att göra psykiskt våld i form av kontrollerande eller tvingande beteende tydligt straffbart och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistrafvet för grov fridskränkning/grov kvinnofridskränkning bör höjas från nio till tolv månaders fängelse och att maxstrafvet bör höjas från sex till tio års fängelse och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elektronisk övervakning, s.k. fotboja, ska användas i samtliga fall av kontaktförbud där det kan fylla en funktion samt inte kräva att det skett en överträdelse av ett kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett automatiskt kontaktförbud vid fällande dom för brott i nära relation och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att kriminalisera kontrollerande beteende och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistrafvet för grov fridskränkning/grov kvinnofridskränkning höjs från nio till tolv månaders fängelse och att maxstrafvet höjs från sex till tio års fängelse och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elektronisk övervakning ska göras obligatorisk vid kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett automatiskt kontaktförbud vid fällande dom för brott i nära relation och tillkännager detta för regeringen.

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att kriminalisera kontrollerande beteende och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3785 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk häktning för brott med straffvärde om ett års fängelse, och därmed vid grov kvinnofridskränkning, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheten att döma till vistelseförbud som ny påföljd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som skyddas av ett kontaktförbud ska få personlarm och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en fullständig översyn av lagen om kontaktförbud och genomföra förändringar för att åstadkomma att fler kontaktförbud beviljas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en presumtion för att bevilja kontaktförbud under vissa omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att olaga förföljelse bör ha minst 6 månaders fängelse som minimistraff och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt centrum mot stalkning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera kontrollerande beteende genom ett särskilt brott, olaga frihetsbegränsning, som förbjuder tvång och otillbörliga påtryckningar som syftar till att kontrollera en annan person, t.ex. på grund av heder, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat geografiskt område för kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maximistraffet för överträdelse av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistraffet för grov kvinnofridskränkning ska vara ett års fängelse och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla typer av brottsliga gärningar ska kunna läggas till grund för att döma en person för fridskränkning alternativt kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda bestämmelsen om olaga förföljelse till bl.a. bedrägeribrott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förföljelse mot flera personer i en och samma familj ska kunna räknas in i bedömningen av olaga förföljelse och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4032 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontaktförbud ska förenas med fotboja redan från början efter en individuell riskbedömning och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personlarm bör införas vid kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt straff vid grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen vid överträdelse av kontaktförbud ska skärpas genom att fysiska överträdelser alltid ska innebära fängelse och annan överträdelse ska leda till fängelse i större utsträckning än i dag och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fotboja behöver användas direkt i många fler fall då kontaktförbud utfärdas och att det även alltid ska övervägas vid ordinära kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 4 a och 4 b §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.4 a §¹

Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för *grov fridskränkning* till fängelse i lägst *nio månader* och högst sex år.

Den som begår brottsliga gärningar enligt 3 *eller* 4 kap., 5 kap. 1 *eller* 2 §, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för *grov fridskränkning* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för *grov kvinnofridskränkning* till samma straff.

4 b §²

Den som förföljer en person genom brottsliga gärningar som utgör

1. misshandel enligt 3 kap. 5 § eller försök till sådant brott som inte är ringa,

2. olaga tvång enligt 4 kap. 4 § första stycket,

3. olaga hot enligt 4 kap. 5 § första stycket,

4. hemfridsbrott eller olaga intrång enligt 4 kap. 6 §,

5. kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a §,

6. olovlig identitetsanvändning enligt 4 kap. 6 b §,

7. olaga integritetsintrång enligt 4 kap. 6 c §,

8. ofredande enligt 4 kap. 7 §,

9. uppmaning till självmord eller oaktsam uppmaning till självmord enligt 4 kap. 7 a §,

¹ Senaste lydelse 2013:367.

² Senaste lydelse 2021:225.

10. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §,
11. skadegörelse enligt 12 kap. 1 § eller försök till sådant brott,
12. ringa skadegörelse enligt 12 kap. 2 §, eller
13. överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning eller överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud
10. förtal eller grovt förtal enligt 5 kap. 1 eller 2 §,
11. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §,
12. skadegörelse enligt 12 kap. 1 § eller försök till sådant brott,
13. ringa skadegörelse enligt 12 kap. 2 §, eller
14. överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning eller överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud
- döms, om var och en av gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet, för *olaga förföljelse* till fängelse i högst fyra år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud

Härigenom föreskrivs att 1 a, 2 och 24 §§ lagen (1988:688) om kontaktförbud¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §²

Kontaktförbud enligt 1 § får avse också förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan, om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid (kontaktförbud avseende gemensam bostad).

Kontaktförbud avseende gemensam bostad får meddelas endast om

1. skälen för ett sådant förbud väger *väsentligt* tyngre än det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla, och

2. den som förbudet avses skydda förbinder sig att medverka till att den mot vilken förbudet avses gälla i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter.

1. skälen för ett sådant förbud väger tyngre än det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla, och

2 §³

Om det kan antas att ett kontaktförbud enligt 1 § inte är tillräckligt, får förbudet utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud). Ett beslut om utvidgat kontaktförbud *ska* förenas med villkor om elektronisk övervakning, *om* den mot vilken förbudet avses gälla har överträtt ett kontaktförbud *och* det inte finns särskilda skäl mot det.

Om det kan antas att ett kontaktförbud enligt 1 § inte är tillräckligt, får förbudet utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud). Ett beslut om utvidgat kontaktförbud *får* förenas med villkor om elektronisk övervakning. *Om* den mot vilken förbudet avses gälla har överträtt ett kontaktförbud, *ska beslutet förenas med villkor om elektronisk övervakning, om* det inte finns särskilda skäl mot det.

Den som har överträtt ett utvidgat kontaktförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område än som följer av första stycket (särskilt utvidgat kontaktförbud). Förbudet får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Det får inte avse ett

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2011:487.

² Senaste lydelse 2013:974.

³ Senaste lydelse 2018:408.

större område än vad som är nödvändigt. Ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud ska förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger *väsentligt* tyngre än den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses *att* gälla.

Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger tyngre än den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla.

24 §⁴

Den som bryter mot ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning döms för överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning till fängelse i högst två år. Den som i övrigt bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktförbud till böter eller fängelse i högst ett år.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

Den som bryter mot ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning döms för överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning till fängelse i högst två år. Den som i övrigt bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktförbud till fängelse i högst ett år.

Om ett brott som avses i första stycket är ringa, döms till böter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

⁴ Senaste lydelse 2018:408.

BILAGA 3

Reservantens lagförslag

Reservation 1 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken

Regeringens förslag

Reservantens förslag

4 kap.

4a §

Den som begår brottsliga gärningar enligt 3 *eller* 4 kap., 5 kap. 1 *eller* 2 §, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse i lägst ett och högst sex år.

Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse i lägst ett och högst sex år.

Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.